

Monitor Meerjarenprogramma Depressiepreventie: naar indicatoren voor voortgang en effecten

Eén van de drie onderdelen van de Monitor Meerjarenprogramma Depressiepreventie (MJP) richt zich op het volgen van de voortgang en de effecten van de activiteiten van het Meerjarenprogramma. Door te monitoren op verschillende niveaus geven de resultaten input voor sturing en bijsturing. Het Trimbos-instituut wil met de stuurgroep, de regiegroepen en de werkgroepen samenwerken om voor het programma en de verschillende risicogroepen de meest relevante indicatoren op te stellen. Hiervoor gebruikt het Trimbos-instituut de methode van *group concept mapping*, in de verwachting dat deze methode een activerend en inspirerend effect heeft.

Wat is *group concept mapping*?

Group concept mapping is een participatieve procedure om in korte tijd een complex en diffuus onderwerp in kaart te brengen als gemeenschappelijke basis voor planning en evaluatie. Voor het MJP gaat het om 'een succesvol programma' (strategisch niveau) en 'een succesvolle ketenaanpak voor een hoogrisicogroep' (tactisch niveau).

We gebruiken de methode beschreven door Trochim. Via een gestructureerde werkwijze wordt hierin een inductief groepsproces gecombineerd met diverse deductieve statistische analyses (Kane & Trochim, 2007; Trochim, 1989). Met deze methode worden de gedachten en ideeën van een groep letterlijk en figuurlijk in kaart gebracht om zo een 'gemeenschappelijke noemer' van de verschillende gedachten en ideeën te vormen. Daarbij wordt eveneens zichtbaar welk belang de deelnemers hechten aan de verschillende facetten van het onderwerp. De methode is eerlijk en transparant: alle deelnemers hebben evenveel invloed op de concept map als eindproduct. Daardoor ontstaat er overeenstemming en eigenaarschap bij de deelnemers. De concept map dient als een gemeenschappelijke visie op een succesvol MJP Depressiepreventie. Het expliciet maken van de gedachten en ideeën van alle deelnemers over wat een succesvol MJP nu

echt concreet voor hen betekent, helpt hen om deze ambities vervolgens gezamenlijk waar te maken.

Hoe gaat *group concept mapping* in zijn werk?

De methode van *group concept mapping* verloopt gestructureerd in zes vaste stappen. Hieronder wordt toegelicht hoe deze stappen voor de Monitor MJP Depressiepreventie worden doorlopen.

1. Voorbereiding

In deze fase worden de deelnemers en het onderwerp bepaald. Voor het strategische niveau zijn de deelnemers de leden van de stuurgroep MJP Depressiepreventie, het onderwerp is 'een succesvol MJP Depressiepreventie'. Voor het tactische niveau zijn de deelnemers de leden van de werkgroep en – in overleg met de projectleider – belangrijke anderen, zoals een aantal leden van de regiegroep. Het onderwerp is 'een succesvolle ketenaanpak depressiepreventie voor doelgroep ...'. Voor iedere doelgroep (hoogrisicogroep) wordt een eigen concept map opgesteld.

2. Brainstorm

In deze fase brengen de deelnemers hun gedachten en ideeën bij het onderwerp naar

voren. Voor iedere concept map wordt een brainstormbijeenkomst georganiseerd. Volgens de regels van de klassieke brainstorm wordt iedere uitspraak zonder discussie genoteerd. Deelnemers mogen elkaar wel verhelderende vragen stellen. Door het groepsgesprek open en gestructureerd te voeren wordt gewerkt aan wederzijds begrip en eenheid in taal.

3. Structureren

In deze fase voeren de deelnemers individueel twee taken uit. Iedere deelnemer krijgt hiervoor een complete set met uitspraken (op kaartjes gedrukt of online). Eerst worden de deelnemers gevraagd om de uitspraken naar inhoud te ordenen. De deelnemer legt de uitspraken bij elkaar die naar zijn of haar mening bij elkaar horen. Vervolgens worden de deelnemers gevraagd om de uitspraken te waarderen door ze te verdelen naar belangrijkheid in vijf even grote stapeltjes.

4. Grafisch in kaart brengen

De resultaten van de individuele taken van de deelnemers worden statistisch geanalyseerd. Op basis van de inhoudelijke ordeningen worden clusters van uitspraken gevormd, en op basis van de waarderingen wordt voor ieder cluster het gemiddelde belang berekend. De resultaten worden grafisch weergegeven in de vorm van een 'landkaart'.

5. Interpretatie

In deze fase wordt de landkaart geïnterpreteerd met de deelnemers (of een selectie daarvan). De deelnemers geven de clusters een naam, en aan de waarderingen ervan verbinden zij conclusies. Het resultaat is een

concept map als een gemeenschappelijk conceptueel kader voor de evaluatie.

6. Implementatie

In deze fase worden de concept maps met elkaar in verband gebracht: Wat zijn op basis van de concept maps de belangrijkste strategische en tactische doelen en hoe hangen deze onderling samen? Dit resulteert in een doelenboom inclusief tussendoelen. Samen met de voorzitters van de stuur- en werkgroepen worden de activiteiten in het MJP Depressiepreventie gekoppeld aan de bijbehorende doelen. Op deze wijze ontstaat een doelen-inspanningen netwerk. Dit netwerk dient vervolgens als basis voor het formuleren van de indicatoren voor het monitoren van de voortgang en de effecten van het MJP Depressiepreventie.

Referenties

- Kane, M., & Trochim, W. M. K. (2007). *Concept mapping for planning and evaluation*. (L. Bickman & D. J. Rog, Eds.). Thousand Oakes: SAGE Publications Inc.
- Trochim, W. M. K. (1989). An introduction to concept mapping for planning and evaluation. *Evaluation and Program Planning*, 12, 1–16. [https://doi.org/10.1016/0149-7189\(89\)90016-5](https://doi.org/10.1016/0149-7189(89)90016-5)

Contact

Neem voor meer informatie contact op met Marja van Bon, 030-2959391, mbon@trimbos.nl, of Tessa van Doesum 030-2959225, tdoesum@trimbos.nl.